

Handi Péter ERN MALLEY VERSEI

Az ötödik világrész kultúráját, a késlekedő nagykorúsodást is, sokáig az angol gyarmati státusz befolyásolta. Amikor az európai művészetben az avantgárd különféle irányai és iskolái úgyszólván uralták a „mezőnyt”, az ausztrál társadalom kultúréhségét még bőven kielégítette az akadémiai táplálék, a klasszicizmus meg a romantika.

szalonképtelen

A múlt század negyvenes éveiben a dél-ausztráliai Adelaidban élő Max Harris szűk körben ismert, kis példányszámú irodalmi magazint szerkesztett, az Angry Penguinst (Mérgecs pingvinek). A lap elsőként feszegette a konzervatív formákat. Olyan stílusforradalmat kezdeményezett, amely ugyanakkor őrzi az „ausztrál identitást” is. Próbálkozásai – ahogy a hasonló törekvések a világ minden tájékán – kemény falba ütköztek, és a költészet megújítóját nemegyszer nevetség tárgyává tették. Hiszen még a szabad vers is szalonképtelen volt.

1943 őszén Max Harris a reggeli posta átnézésékor vastag borítékra lelt, benne egy kötegnyi gyűrött csomagolópapíron kézzel írt versek. Meg egy levél, bizonyos Ethel Malley aláírással. Hogy a küldött verseket huszonöt évesen meghalt bátyja, Ern Malley holmijai között találta, és úgy gondolta, elküldi a szerkesztőnek, minthogy ő maga nem ért a versekhez...

Harris először csak átfutotta a küldeményt, félretette, később újra és újra elolvasta, mert rádöbben, hogy kiforrott, modern, elemi erejű költő művei ezek. A mélyről jövő érzéseket például a sorok váratlan újrendezésével, a „szokásos” formák üdítő elhagyásával fejezi ki. A szürrealizmus érkezett a szerkesztő asztalára.

Angry Penguins

1944 Autumn Number
to Commemorate

the
Australian
Poet

Ern Malley

*"I said to my love (who is lying)
Dear we shall never be that orb
Perched on the sole Arabian Tree"*

*"(Here the peacock blinks the eyes
of his multipennate tail.)"*

Painting by Sidney Nolan.

Max Harris érkezettnek találta az időt, hogy előrukkoljon Ern Malley verseivel. A zseniálisnak érzett fiatalember hagyatékát lobogtatta a konzervatívokkal vívott harcában. A jószemű szerkesztő saját diadalának szánva az Ern Malley-verseket különszámban hozta, a fedőlapot az ausztrál avantgárd későbbi ikonikus festője, Sydney Nolan készítette, a halott költő absztrakt arcképével.

előjöttek a farbával

Az Angry Penguins különszámának megjelenése után két konzervatív, egyébként ugyancsak fiatal költő, James McAuley és Harold Stewart előjöttek a farbával: Ern Malley „verseit” ők ütötték össze egy nap alatt, találmokra tallózva különböző szövegekből. Maga a „költő” fiktív alak, sohasem létezett, akárcsak nővére, Ethel – a

Harrisnak írt levelet is ők komponálták. Harris nem hitte el. Magán detektívvel ellenőriztette Ethel Malley sydneyi lakcímét, amely a borítékon szerepelt, de a nyomozó jelentette, hogy a cím valóban fiktív, az illető neve a választópolgári jegyzéken sem található.

Max Harrison évekig nevettek.

McAuley és Stewart valaha Harris iskolatársai voltak. Ám ők szenvedélyesen hirdették a klasszikus irodalom maradványát és fölényét. A mőkán túl visszavonhatatlanul bizonyítani akarták, hogy a modernizmus szemfényvesztés.

Garry Sheard: Ern Malley feltámadása

Az Ern Malley-affér azonban nem az irodalmi csalások, beugratások egyike. Először is nagyobb hatása volt, mint általában a vicceknek. Évtizedig akadályozta az ausztrál költészetben a kísérletezést, kerékkötője volt az *Új* befogadásának. És most jön a fordulat: a fiktív Ern Malley művei nagyon jó versek. A két rászédő, McAuley és Stewart önkéntelenül, éppen deklarált szándékuk ellenére, műveket alkottak, s megteremtették az ausztrál szürrealizmust! Fegyverük visszafelé sült el. Az ötödik földrészén azóta Max Harris, James McAuley és Harold Stewart az ausztrál irodalom jelesei. Ern Malley versei pedig kötetben is megjelentek. Hát hogy van ez? Ami megtörtént – Füst Milán szavaival –, *látomás és indulat* volt a művészetben?

felső kép | Sidney Nolan portréképe Ern Malleyről